ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน

AN ANALYSIS OF THE PRIORITY NEEDS FOR DEVELOPING SUANKULARB WITTAYALAI SCHOOL MANAGEMENT BASED ON THE CONCEPT OF STUDENTS' ADAPTIVE LEADERSHIP

[1]กุลชยา พิทยาวงศ์ฤกษ์ และ [2]นันทรัตน์ เจริญกุล

[1]Kunchaya Pitayawongroek and [2] Nantarat Charoenkul

[1]จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ประเทศไทย

Chulalongkorn University, Thailand.

[1]kunchaya.p@sk.ac.th

Received: June 19, 2024; **Revised**: July 25, 2024; **Accepted**: August 30, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จำนวน 113 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด ตามลำดับ โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุด คือ การวัดประเมินผล รองลงมาคือ การพัฒนาหลักสูตร งานระบบดูแล

---

[1] นิสิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[2] รองศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ช่วยเหลือนักเรียน การจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ งานกิจกรรมนักเรียน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการปรับตัว, ความต้องการจำเป็น, บริหารวิชาการ, การบริหารกิจการนักเรียน, โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

Abstract

This study was descriptive research and its purpose was to study the priority needs for developing Suankularb Wittayalai school management based on the concept of students' adaptive leadership. The research tools included questionnaires and statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and modified priority needs index (PNImodified). The survey was completed by 113 people, who were all administrators and secondary school teachers at Suankularb Wittayalai school. The research results turned out as follows. The current and the desirable states of developing Suankularb Wittayalai school management based on the concept of students' adaptive leadership were at a high level and the highest level respectively. The priority needs of Suankularb Wittayalai school management based on the concept of students' adaptive leadership were ranked: 1) measurement and evaluation 2) curriculum development 3) the student support systems 4) developing students' learning process 5) students' activities respectively.

Keywords: students' adaptive leadership, Priority Needs, Acedemic Management, Student affairs management, Suankularb Wittayalai school

บทนำ

จากสถานการณ์โลกในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน การศึกษาของไทยจึงต้องปรับเปลี่ยนจากการให้ความสำคัญกับความรู้ มาเป็นการให้ความสำคัญกับกระบวนการคิดของผู้เรียน และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 นอกเหนือจากวิชาความรู้แล้ว การแก้ปัญหา

ชีวิตประจำวันให้ก้าวพ้นอุปสรรคและความสลับซับซ้อนในอนาคตได้ เป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝังกันตั้งแต่วัยเยาว์ การปรับเปลี่ยนตัวเองให้ทันตามสถานการณ์ที่ปรากฏสภาพปัญหาที่ทุกคนทั่วโลกต้องเผชิญร่วมกันในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โรคอุบัติใหม่ อุบัติภัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นบ่อยๆ และมีความรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อมวลมนุษย์โดยทั่วไปสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มคนยุคใหม่จะต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่หลากหลาย เป็นสัญญาณเตือนว่าโลกในอนาคตจะมีปรากฏการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นเกินกว่าจะคาดคิด (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเตรียมพัฒนาคนรุ่นใหม่ที่มีสมรรถนะ ทักษะ และความสามารถในการปรับตัว มีคุณลักษณะสำคัญในการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ได้อย่างเท่าทัน ผู้นำในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีการปรับตัวให้รวดเร็ว เพราะหากผู้นำไม่สามารถปรับตัวได้ทัน ก็ยากที่จะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายได้ ผู้นำในศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นจะต้องเป็นผู้นำการปรับตัว (Adaptive Leadership) หรือผู้นำที่มีความยืดหยุ่น ปรับตนเอง พลิกแพลงแนวทาง หรือหากลยุทธ์ใหม่ๆ เพื่อนำพาองค์กรฝ่าฟันความความเปลี่ยนแปลงที่มีความผันผวนได้ เนื่องจากปัญหาที่พบในปัจจุบันเป็นปัญหาที่มีความผันแปร มีความซับซ้อน ผันผวนและไม่แน่นอน ตัวแปรของปัญหาระบุได้ยากและขาดความชัดเจน ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาโดยใช้ความรู้ หรือข้อมูลและความเชี่ยวชาญจากผู้เชี่ยวชาญเพียงคนเดียวหรือบางกลุ่มเท่านั้น ดังนั้น กระบวนการแก้ไขปัญหาที่มีความผันแปร จะต้องใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ทำความเข้าใจสภาพปัญหาที่แท้จริง เนื่องจากปัญหาที่มีความผันแปรนั้นอาจจะมีแรงต่อต้านของกลุ่มคนอย่างเห็นได้ชัด ฉะนั้นผู้นำที่จะแก้ปัญหาลักษณะนี้จะต้องเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ พฤติกรรม หรือวัฒนธรรมเพื่อแก้ไขปัญหานี้ โดยต้องอาศัยวิธีการที่มีความหลากหลายและความร่วมมือจากหลายฝ่าย วิธีการแก้ปัญหาก็ต้องใช้การลงมือ ทดลอง เรียนรู้หลายๆ วิธีการเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาได้ จากการศึกษาทฤษฎีภาวะผู้นำการปรับตัว (Adaptive Leadership) ของ Heifetz (1994) ที่มีพื้นฐานความเชื่อว่าธรรมชาติของมนุษย์ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง รักความสะดวกสบาย และไม่ชอบการอยู่ภายใต้ความกดดันต่างๆ ซึ่งพฤติกรรมภาวะผู้นำการปรับตัวนี้มีความสำคัญที่ช่วยสร้างความสามารถส่วนบุคคลเพื่อรับมือช่วงวิกฤตให้มีไหวพริบ ปรับตัว และพัฒนาความรู้สึกให้มีความมั่นคงมากขึ้น (ณฐภัทร อินทรปรีดา, 2565)

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับภาวะวิกฤตินักเรียนขาดภาวะผู้นำ ขาดมุมมองและไม่เข้าใจในความหมายที่แท้จริงของการเป็นผู้นำ ซึ่งหลายคนเข้าใจว่าผู้นำ (leader) เป็นพรสวรรค์ที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด แต่ในความเป็นจริงทุกคนสามารถที่จะพัฒนาภาวะผู้นำ (leadership) ได้ เพราะการพัฒนาภาวะผู้นำนั้นเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องสั่งสมประสบการณ์ชีวิต ความรู้

ความเข้าใจ การเลี้ยงดู การหล่อหลอมจากสภาพแวดล้อม และการฝึกฝนทักษะในด้านต่าง ๆ เป็นระยะเวลานานอย่างต่อเนื่อง (กรมสุขภาพจิต, 2563) โดยในการพัฒนาภาวะผู้นำในช่วงวัยเยาวชนจึงเป็นช่วงที่เหมาะสมที่สุด เนื่องจากนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาอยู่ในช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นช่วงวัยที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางพัฒนาการทางร่างกาย ความคิด จิตใจ อารมณ์และสังคมที่เปลี่ยนแปลงค่อนข้างรวดเร็ว เป็นวัยที่ต้องการค้นหาความเป็นตัวตนของตนเอง หากได้รับการพัฒนาและฝึกฝนภาวะผู้นำจะทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง มีความมั่นคงในอารมณ์ เข้าใจถึงบทบาทของตนเองและผู้อื่น ในทางตรงกันข้ามหากนักเรียนไม่ได้รับการฝึกฝนและพัฒนาภาวะผู้นำอาจส่งผลให้เด็กขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่มีความสามารถในการตัดสินใจ ไม่เข้าใจถึงบทบาทของตนเองและผู้อื่น และขาดไหวพริบในการบริหารจัดการงานต่างๆ ตลอดจนอาจส่งผลให้เกิดปัญหาพฤติกรรมของเด็กในระยะยาวได้ ปัญหานักเรียนขาดภาวะผู้นำจึงจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน วิธีการหนึ่งคือ การพัฒนาการเรียนรู้จากการเรียนการสอนในปัจจุบัน เน้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการกระบวนการคิด พัฒนาและเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งถ้าผู้เรียนได้มีการพัฒนาฝึกฝนทักษะภาวะผู้นำอย่างต่อเนื่องตั้งแต่วัยเด็กจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถบริหารจัดการงานต่างๆ ในฐานะของผู้นำได้โดยการตัดสินใจ ใช้อิทธิพล สร้างความสัมพันธ์ นอกจากนั้นยังทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง มีความมั่นคงในอารมณ์ เข้าใจบทบาทของตนเองและผู้อื่น (นพดล บุญภา, 2562)

โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยเป็นโรงเรียนที่ส่งเสริมเด็กและเยาวชนไทยให้มีพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคมที่สมดุลและโดดเด่น มีทักษะและสมรรถนะเป็นผู้นำกิจการต่าง ๆ ในทุกวงการของสังคมไทย และมีอัตลักษณ์ “สุภาพบุรุษสวนกุหลาบ” จากแผนปฏิบัติราชการของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570) ได้ปรับปรุงวิสัยทัศน์เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการจัดการศึกษาในปัจจุบัน โดยมีประเด็นในการสร้างและพัฒนานักเรียนให้มีอัตลักษณ์สุภาพบุรุษสวนกุหลาบและความเป็นพลโลกท่ามกลางสภาวะที่โลกกำลังเผชิญกับวิกฤตการณ์ความผันผวนและพลิกผันในทุกมิติ ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยจึงควรตระหนักถึงวิกฤตการณ์ดังกล่าว และเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งเพื่อพัฒนานักเรียนของตนเองให้มีคุณภาพ มีความเป็นผู้นำปรับตัว สามารถเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคตอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน 4 คน และปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการ 1 คน รวม 6 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่เป็นครูในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random) ซึ่งจำนวนครูโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยมีทั้งหมด 156 คน ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด โดยใช้เกณฑ์ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนผู้ให้ข้อมูล 113 คน จากจำนวนประชากร 162 คน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน โดยผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน โดยมีรายละเอียดกรอบแนวคิดดังนี้

3.1 ภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน มีองค์ประกอบทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความฉลาดทางอารมณ์ 2) ความยุติธรรมในองค์กร 3) ความเป็นผู้นำ 4) การพัฒนาตนเอง

3.2 การบริหารวิชาการ มีองค์ประกอบทั้งหมด 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การจัดการเรียนรู้ 3) การวัดประเมินผล

3.3 การบริหารกิจการนักเรียน มีองค์ประกอบทั้งหมด 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) งานกิจกรรมนักเรียน 2) งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check lists) จำนวน 6 ข้อ จำแนกตามเพศ อายุ กลุ่มสาระ ภาระงานนอกเหนือจากภาระงานสอน ประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ระดับการศึกษาสูงสุด

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 60 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ของ John W. Best

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) การหาค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน โดยภาพรวม

การบริหารวิชาการ	ประเด็น	ภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน				เฉลี่ยรวม	PNI Modified	ลำดับความต้องการจำเป็น
		ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence)	ความยุติธรรมในองค์กร (Organizational Justice)	คุณลักษณะความเป็นผู้นำ (Leadership Character)	การพัฒนาตนเอง (Self-development)			
1. การพัฒนาหลักสูตร	D	3.516	3.457	3.740	3.711	3.606	0.331	(2)
	I	4.735	4.758	4.835	4.850	4.794		
	$PNI_{Modified}$	**0.346**	**0.378**	**0.293**	**0.307**			

	ลำดับ	(2)	(1)	(4)	(3)			
2. การจัดการเรียนรู้	D	3.487	3.463	3.817	3.900	3.667		
	I	4.755	4.761	4.823	4.864	4.801		
	$PNI_{Modified}$	**0.364**	**0.375**	**0.264**	**0.248**		**0.313**	**(3)**
	ลำดับ	(2)	(1)	(3)	(4)			
3. การวัดประเมินผล	D	3.499	3.383	3.646	3.516	3.511		
	I	4.714	4.732	4.788	4.791	4.756		
	$PNI_{Modified}$	**0.347**	**0.401**	**0.313**	**0.362**		**0.356**	**(1)**
	ลำดับ	(3)	(1)	(4)	(2)			
เฉลี่ยรวม	D	3.501	3.434	3.734	3.709	3.595		
	I	4.735	4.750	4.815	4.835	4.784		
	$PNI_{Modified}$	**0.353**	**0.385**	**0.290**	**0.306**			
	ลำดับ	(2)	(1)	(4)	(3)			

หมายเหตุ: D = Degree of Success (สภาพปัจจุบัน), I = Importance (สภาพที่พึงประสงค์)
$PNI_{Modified}$ = Modified Priority Needs Index (ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น)

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน โดยภาพรวมตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่า

สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก (M=3.595) เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก (M=3.667) รองลงมาคือ การพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับมาก (M=3.606) และการวัดประเมินผล อยู่ในระดับมาก (M=3.511) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด (M=4.784) เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด (M=4.801) รองลงมาคือ การพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด (M=4.794) และการวัดประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด (M=4.756) ตามลำดับ

สรุปผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน โดยภาพรวม พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ การวัดประเมินผล ($PNI_{modified}$=0.356) โดยการวัดและประเมินผล ด้านความยุติธรรมในองค์กร (Organizational Justice) มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงกว่าด้านอื่น ($PNI_{modified}$ =0.401) รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{modified}$=0.331) โดยการพัฒนาหลักสูตร ด้านความยุติธรรมในองค์กร (Organizational Justice) มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูง

กว่าด้านอื่น ($PNI_{modified}$ =0.378) และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ การจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified}$ =0.313) โดยการจัดการเรียนรู้ ด้านความยุติธรรมในองค์กร (Organizational Justice) มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงกว่าด้านอื่น ($PNI_{modified}$ =0.375)

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียนโดยภาพรวม

การบริหารกิจการนักเรียน	ประเด็น	ภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน				เฉลี่ยรวม	$PNI_{Modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
		ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional	ความยุติธรรมในองค์กร (Organization	คุณลักษณะความเป็นผู้นำ (Leadership	ตนเอง (Self-development			
1. งานกิจกรรมนักเรียน	D	3.696	3.646	3.752	3.702	3.699	0.310	(2)
	I	4.820	4.814	4.873	4.867	4.844		
	$PNI_{Modified}$	**0.304**	**0.321**	**0.299**	**0.315**			
	ลำดับ	(3)	(1)	(4)	(2)			
2. งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	D	3.678	3.596	3.684	3.699	3.664	0.320	(1)
	I	4.799	4.823	4.850	4.870	4.836		
	$PNI_{Modified}$	**0.305**	**0.342**	**0.316**	**0.317**			
	ลำดับ	(4)	(1)	(3)	(2)			
เฉลี่ยรวม	D	3.687	3.621	3.718	3.701	3.682		
	I	4.810	4.819	4.862	4.869	4.840		
	$PNI_{Modified}$	**0.305**	**0.331**	**0.308**	**0.316**			
	ลำดับ	(4)	(1)	(3)	(2)			

หมายเหตุ: D = Degree of Success (สภาพปัจจุบัน), I = Importance (สภาพที่พึงประสงค์)

$PNI_{Modified}$ = Modified Priority Needs Index (ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น)

จากตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน โดยภาพรวมตามขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียน พบว่า

สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก (M=3.595) เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียนพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ งานกิจกรรมนักเรียน อยู่ในระดับมาก (M=3.699) รองลงมาคือ งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก (M=3.664)

สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด (M=4.784) เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียนพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ งานกิจกรรมนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด (M=4.844) รองลงมาคือ งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด (M=4.836)

สรุปผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน โดยภาพรวม พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (PNImodified=0.320) โดยงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านความยุติธรรมในองค์กร (Organizational Justice) มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงกว่าด้านอื่น (PNI modified =0.342) รองลงมา คือ งานกิจกรรมนักเรียน (PNImodified=0.310) โดยงานกิจกรรมนักเรียน ด้านความยุติธรรมในองค์กร (Organizational Justice) มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงกว่าด้านอื่น (PNImodified =0.321)

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบริหารโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1.ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน โดยภาพรวม พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ การวัดประเมินผล ผลการวิจัยดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าการประเมินการเรียนรู้ในปัจจุบันเน้นการทดสอบและเป็นการตัดสินผลลัพธ์การเรียนรู้ ในขณะที่ระบบการศึกษาในปัจจุบันและอนาคตจำเป็นต้องใช้การประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติในการวัดประเมินผล มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดประเมินผล และการวัดประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมนักเรียนให้เกิดภาวะผู้นำการปรับตัว สอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2560) กล่าวว่า การวัดประเมินผลเป็นการประเมินที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนการสอน มีการบันทึก วิเคราะห์ แปลความหมายข้อมูล แล้วนำมาใช้ในการส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขการเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงการจัดการเรียนรู้ของครู ครูผู้สอนจึงต้องใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายในการเก็บรวบรวมข้อมูล ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ นอกจากนี้ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550) กล่าวถึง ผู้บริหารมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล ส่งเสริมครูให้มีความรู้ทางการวัดและประเมินผล และประเมินผลการสอนของครู โดยการวัดประเมินผลด้านความยุติธรรมในองค์กร (Organizational Justice) มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงกว่าด้านอื่น แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนต้องการส่งเสริมให้นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้อง และปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเท่าเทียม ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) กล่าวถึง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใน

สมรรถนะด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีภาวะผู้นำ เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และผดุงความเป็นธรรม โดยการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เชื่อมั่นในหลักการอยู่ร่วมกัน สร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดความเท่าเทียมในสังคม นำไปสู่คุณลักษณะนักเรียนด้านความยุติธรรมในองค์กร

2.ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน โดยภาพรวม พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ระบบการช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และเป็นคนไทยยุคใหม่ที่มีความสมบูรณ์แบบทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนมีจิตสาธารณะเพื่อสังคม โรงเรียนจึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในด้านส่งเสริมนักเรียนให้เกิดความยุติธรรมในองค์กร (Organizational Justice) กล่าวคือ โรงเรียนมีความจำเป็นเร่งด่วนในการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และมีปัญหาเกิดพฤติกรรมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้อง และปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเท่าเทียม สอดคล้องกับนันทรัตน์ เกื้อหนุน (2553) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐาน เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์มากขึ้น รวมทั้งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านต่างๆ ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนั้นความยุติธรรมในองค์กรมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาไปสู่พฤติกรรมทางบวก สอดคล้องกับ Gilliland (1998) กล่าวถึง ความยุติธรรมในองค์กรด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นการปฏิบัติต่อกันอย่างเหมาะสมและเท่าเทียมกันระหว่างบุคคล เป็นการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นโดยไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล นำไปสู่พฤติกรรมเชิงบวกและนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากผลการวิจัย องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน คือ กระบวนการวิเคราะห์หาความต้องการที่จำเป็นตามองค์ประกอบของภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน โดยใช้วิธีการหาค่าผลต่างของระดับของสภาพที่เป็นอยู่จริงกับสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อหาค่าดัชนีในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการที่จำเป็น ทั้งนี้ผลที่ได้จากกระบวนการยังได้ทราบถึงความต้องการที่จำเป็นในการบริหารโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เพื่อให้นักเรียนเกิดภาวะผู้นำการปรับตัว โดนผล

การวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบและการวางแผนการดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน ซึ่งสามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่ได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การวัดประเมินผล รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามแนวคิดภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน รองลงมา คือ งานกิจกรรมนักเรียน และเมื่อวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นตามองค์ประกอบย่อยของแนวคิดภาวะผู้นำการปรับตัวของนักเรียน พบว่า ด้านความยุติธรรมในองค์กร (Organizational Justice) มีความจำเป็นสูงสุดที่ควรจะได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนเกิดความยุติธรรมในองค์กร กล่าวคือ ผู้บริหารและครูมีส่วนสำคัญที่จะส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้เกิดพฤติกรรมความยุติธรรมในองค์กรผ่านการบริหารวิชาการและการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดภาวะผู้นำการปรับตัว และสามารถเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในโลกปัจจุบันและอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต. (2563). *ตามหาทักษะภาวะผู้นำที่ดีในเด็กไทย*. https://dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30470

ณฐภัทร อินทรปรีดา. (2565). *ภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการงานในโลกแห่งความผันผวน*. วารสารราชพฤกษ์, 20, 16-28.

นพดล บุญภา. (2562). *การพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้นำนักเรียนระดับมัธยมศึกษา.* รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

นันทรัตน์ เกื้อหนุน. (2553). *การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. เพชรบุรี.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.* มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2565)*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). *การประเมินเพื่อการเรียนรู้:การตั้งคำถามและการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้*. กระทรวงศึกษาธิการ.

Gilliland,S. W. (1998) *Creating Performance Management System That Promote Perceptions of Fairness.* Jossey-Bass.

Heifetz, R. (1994). *Leadership without easy answers*. The Belknap Press of Harvard University Press.